

[Udenrigsministeren.]

viser uden for al tvivl, at verdensorganisationen har vigtige og betydningsfulde opgaver at løse som mægler, som centrum for verdensopinionen, som det sted, hvor selv de største søger hen, når uformelle diplomatiske forhandlinger skal føres, og som det organ, der kan iværksætte og gennemføre den internationale overvågen eller inspektion af indgåede aftaler, som er nødvendig i den verden, vi lever i. Denne erfaring giver efter mit skøn yderligere tilskyndelse til, at vi yder vort fortsatte aktive bidrag til verdensorganisationen.

Den danske regering håber, at den genoptagne kontakt mellem de to store magter må blive udgangspunktet for en realistisk drøftelse om nedrustningen og en snarlig løsning på spørgsmålet om stop for yderligere prøvesprængninger. Fra dansk side er det ofte blevet fremhævet, at der ikke kan opnås reelle fremskridt i nedrustningssagen, hvis der ikke er enighed blandt stormagterne på de væsentligste punkter. I konsekvens af dette synspunkt ser vi da også vor egen — og i det hele taget de mindre statters — rolle som værende i første række af formidlende karakter, og derfor må vi uden forbehold glæde os over at høre toner som tidligere nævnt fra stormagterne.

I de aktuelle nedrustningsforhandlinger spiller drøftelserne om et kernevåbenprøvestop en fremtrædende rolle både i 18 magts nedrustningskomiteen i Genève og nu ikke mindst i FN. Takket være betydelig smidighed fra vestlig side er situationen i øjeblikket den, at øst og vest er enige om, at forsøg i det ydre rum, i atmosfæren og under vandet — altså de forsøg, der medfører det farlige radioaktive nedfald — vil kunne indstilles uden indførelse af international kontrol, som jo selv i sin mest afsvækkede form hidtil er blevet mødt med kategorisk sovjetisk afvisning. Det, der skiller parterne, er derimod de underjordiske forsøg og kontrollen med deres indstilling. Sovjetunionen ønsker også her et ubetinget, nationalt kontrolleret forsøgsstop. Vestmagterne ønsker derimod forbud mod disse forsøg fastlagt i en traktat, der indeholder bestemmelser om en international kontrol, der udelukker muligheden for at camouflere sådanne forsøg.

På denne baggrund behandles i disse dage i FNs politiske komité forskellige forslag om indstilling af kernevåbenforsøg.

Fra dansk side tillægger vi en prøvestop-aftale betydning især af følgende årsager: først på grund af fjernelsen af den med de fortsatte sprængninger forbundne sundhedsmæssige risiko for menneskeheden, og dernæst fordi vi anser afsluttelse af en international aftale om et fuldstændigt atomstop som et velegnet middel til forhindring af yderligere spredning af atomvåben, og endelig fordi det vil være det første skridt i nedrustningsforhandlingerne og i øvrigt i almindelighed virke afspændende. Den danske FN-delegations formand, det ærede medlem hr. Frode Jakobsen, har for få dage siden i FNs politiske komité givet udtryk for Danmarks alvorlige ønske om at se kernevåbenforsøgene indstillet for stedse og indtrængende henstillet til atommagterne at søge at slå bro over de divergenser, der endnu består mellem deres synspunkter. Det danske indlæg er at opfatte som et tilsagn om, at den danske delegation af al evne vil være med til at bringe denne sag nærmere sin løsning, og at vi vil stræbe efter at øve denne indsats under realistisk hensyntagen til alle parters berettigede interesser, således som vi ser dem.

Det vil være uforståeligt, om det ikke skulle være muligt at overvinde den sidste afstand mellem parterne i problemerne omkring kernevåbenforsøgene, hvor divergenserne, så vidt vi kan se, er så begrænsede.

Et af de vanskeligste politiske problemer, der skiller øst og vest, er stadig Berlin. Muren i Berlin er måske et af de mest tragiske og skræmmende symboler på den bestående internationale spænding.

På samme måde, som der er lagt forhandlingsvilje for dagen i Cubasagen, håber vi også, at der ad forhandlingsvejen må kunne nås resultater i drøftelserne om at hidføre en afspænding i Berlinsituationen.

Dette kan imidlertid ikke ske på bekostning af vestmagternes og vestberlinerernes fundamentale rettigheder: vestmagternes ret til fortsat tropestationering i Vestberlin, opretholdelse af de frie adgangsvæje til byen og bevarelse af vestberlinerernes ret til et liv i frihed og sikkerhed.

Det kan være på sin plads at gøre klart,